

MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMIDA INTERFAOL METODLARNING O'RNI

Salayeva Sayyora Matyokubovna

Xorazm viloyati Shovot tumani 1-DMTT tarbiyachisi

Annotatsiya: Bugun maktabgacha ta'lim tizimiga boshqa sohalarga qaraganda ko'proq e'tibor qaratilmoqda. Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tizimida olib borilgan ishlar hamda, maktabgacha yoshdagi bolajonlarda interfaol texnologiya va metodlarni qo'llab ko'rish haqida so'z boradi.

Kalit so'zlar: *interfaol, texnologiya, metodlar, maktabgacha ta'lim, bolalar psixologiyasi.*

Bolalar ham xuddi katta odamlar singari doim ma'lum faoliyat bilan mashg'ul bo'ladilar. Katta odamlar boshqa odamlar uchun kerak bo'ladigan ijtimoiy foydali narsalar ishlab chiqarish faoliyati bilan band bo'lsalar, bolalar faoliyatining asosiy maqsadi bilib olish, o'rganishda asoslanadi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning faoliyatlari – o'yin, rasm chizish, plastilin yoki loydan biron narsa yasash, applikatsiya, qurish-yasash va shu kabilardan iborat bo'lishi mumkin. Bolalar odatda 77ata kishilarning topshiriq va takliflari bilan ma'lum faoliyatga kirishadilar. Ayrim hollardagina bolalarning o'zlari mustaqil ravishda u yoki bu faoliyatni bajaradilar. Har ikki holatda ham bolalar faoliyati ma'lum natijaga ega bo'ladi.

Interfaol metodlar, maktabgacha ta'lim tizimida o'rganish jarayonini yanada samarali va qulaylashtiradigan usullardir. Bu metodlar talabalarning o'zaro aloqalarini rivojlantirish, bilimlarni amaliyotga o'tkazish va o'rganishning yanada maqsadli bo'lishiga yordam beradi. Interfaol metodlar quyidagi shakllarda amalga oshirilishi mumkin:

1. Guruh ishlarni: Talabalar guruhlariga bo'linib, bir-biri bilan hamkorlik qilib, masalalarni yechish va savollar ustida ishlashadi. Bu usul talabalarning fikrlarini almashish, muammolar yechimi uchun muhimdir.

2. O'yinlar va mashg'ulotlar: O'yinlar va mashg'ulotlar orqali talabalar nazariy bilimlarni amaliyotga o'tkazish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu usul bilimlarni qiziqarli, jiddiyarsiz va eglanuvchi hollarda o'rganishni ta'minlaydi.

3. Internet resurslari: Internet talabalarga keng doirasidagi ma'lumotlarga kirish imkonini beradi. Talabalar ilgari tayyorlangan online darsliklardan foydalanishi mumkin. Bu usul talabalarni o'zining o'rganish yo'lidagi o'zaro hamkorlik va mustaqil ishlashga ko'rsatadi.

4. Elektronik darsliklar: Elektronik darsliklar, talabalar uchun o'rganish materialini interfaol shaklda taqdim etishga yordam beradi. Bu usul orqali talabalar o'zlarining tempida va imkoniyatlari bo'yicha o'rganishlari mumkin.

5. Videolar va interaktiv multimedia: Videolar va interaktiv multimedia materiallar, talabalarga ma'lumotlarni vizual shaklda taqdim etadilar. Bu usul bilimlarni yanada qiziqarliroq, tushunarliroq va tasavvur qilishga yordam beradi.

Interfaol metodlar maktabgacha ta'lim tizimida o'rnatish mumkinligiga ega bo'ladi, ular talabalarning o'rganish jarayonini yanada qiziqarliroq, samaraliroq va maqsadliroq qiladilar.

Interfaol o'rganish, shubha yo'qki, pedagogikaning qiziqarli, ijodiy, istiqbolli yo'nalishidir. Bu ularning psixologik imkoniyatlarini hisobga olgan holda maktabgacha yoshdagi bolalarning barcha imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishga yordam beradi. Interaktiv texnologiyalardan foydalanish butun dunyo bo'ylab dunyodagi bolalar haqidagi bilim va taqdimotni boyitishga imkon beradi, tengdoshlar va kattalar bilan munosabatlar haqida bolalarni ijtimoiy munosabatlar tizimida faol munosabatda bo'lishga undaydi. Pedagogika sohasida bir nechta o'quv modellari farq qiladi:

- 1) Passiv – bola mashg'ulotning “ob’ekt” sifatida ishlaydi (tinglash va tomosha qilish)
- 2) faol – bola mashg'ulotning “mavzusi” sifatida ishlaydi (mustaqil ish, ijodiy vazifalar)
- 3) Interfaol – bola va o'qituvchining o'zaro ishlashi.

Maktabgacha ta'lim tizimida interfaol metodlarning o'rni juda muhimdir. Interfaol metodlar, o'quvchilarning o'rganish jarayonini yanada samarali qilish va ularning motivatsiyasini oshirishga yordam beradi. Bunday metodlar, traditsional dars usullaridan farqli ravishda, o'quvchilarni faollashtirish va ularning bilim darajasini oshirish maqsadida amalga oshiriladi. Bu metodlar orqali o'quvchilar, axborot texnologiyalaridan (kompyuterlar, smartfonlar, planшетlar) foydalanib, ma'lumotlarga tez va qulaylik bilan kirishi mumkin bo'ladi. Interfaol metodlarning asosiy tushunchalari quyidagicha:

1. Individuallik: Interfaol metodlarda har bir o'quvchi shaxsiy ta'lim yo'nalishi bo'yicha dasturlash bilan ta'minlanadi. Bu usul orqali har bir talaba o'zining xususiyatlariga mos keluvchi ta'lim yo'nalishi muhokama qilinadi.

2. Hamkorlik: Interfaol metodlarda talabalarga yangi ma'lumotlarni topish va ulardan foydalanish uchun guruh ishlashiga imkon beriladi. Bu usul orqali talabalar bir-birlari bilan hamkorlik qilib, yaratuvchanlik va tanqidiy muhokama qilishni o'rganishlari mumkin bo'ladi.

3. Tadqiqot: Interfaol metodlarning asosiy prinsipi tadqiqot faoliyatlariga asoslanganligidir. O'quvchilar, o'zlarining topgan ma'lumotlardan foydalanib, savollar yaratib, nazariy va amaliy topshiriqlarni bajarish orqali mustaqil fikrlash va muhokama qilishni o'rganishlari kutiladi.

4. Amaliyotga yo'naltirilishi: Interfaol metodlarning biri ham talabalarni teorik bilimlar bilan cheklanmasdan amaliyotga yo'naltirishdir. Ushbu metod orqali o'quvchilar ko'rgan va o'rganish jarayonida qo'llashadi.

Interfaol metodlar, talabalarning kreativlik va tahliliy qobiliyatini rivojlantiradi. Ular, traditsional dars usullaridan farqli ravishda, o'quvchilarning o'zlashtiruvchanligini va mustaqilligini rag'batlantiradi. Shuningdek, interfaol metodlar orqali o'quvchilar global dunyo bilan bog'liqlik kurishiga imkon beriladi va ularning axborot texnologiyalari bilan ishlash qobiliyatini rivojlantiradi.

Zero, interfaol texnologiyalar muammolarni muvaffaqiyatli hal qilishga imkon beradi: kattalar va bolalar bilan bepul aloqa o'rnatish; bolalarning og'zaki nutqining barcha tarkibiy qismlarini ishlab chiqish; nutq standartlari o'quvchilari amaliy mahoratiga hissa qo'shish. Xulosa qilib aytish mumkinki, dunyoning turli institutlari tomonidan o'qitilgan boshqa turli xil uslublar mavjud. Yondashuv jihatidan har xil bo'lishiga qaramay, har doim ham

ushbu metodlarni o'qitishning aniq usullariga ajratish mumkin emas. Ko'p marta turli xil yondashuvlar ma'lum darajada mos kelishi mumkin, shuningdek, turli xil bolalar ehtiyojiga bog'liq. Biroq, ushbu turli xil usullarni aks ettiradigan narsa – bu bolaning ehtiyojlarini qondirish uchun muassasa tomonidan qilingan harakatdir. Ushbu usullar, shuningdek, bola uchun maktabgacha ta'lim muassasasi bilan faol aloqada bo'lish zarurligini aks ettiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

[1] M. Vohidov. Bolalar psixologiyasi. – Toshkent. «O'qituvchi» – 1882.

[2] A.V. Petrovskiy va boshqalar. Umumiy psixologiya. – T.: «O'qituvchi». – 1992. [3] M.G. Davletshin, Sh. Do'stmuhamedova, M. Mavlonov, S.To'ychiyeva. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya (o'quv-metodik qo'llanma). TDPU, – T.: – 2004. [4] Z. Nishanova. Bolalar psixodiagnostikasi. TDPU nashriyoti. Toshkent – 1998. [5] Запорожец А.В., Элконин Д.Б. Психология детей дошкольного возраста. – Москва. Просвещение. – 1964.